

WILHELM AALKÆR

4. maj 1904-1. marts 1958

Vilhelm Aalkjær

4.5.1904-1.3.1986

Vilhelm Aalkjær var professor ved Aarhus Universitet fra 1950 til 1974 og samtidig den ene af to overkirurger ved Aarhus Kommunehospital.

Aalkjær blev læst i 1924 i Viborg, tog studentereksamen fra Viborg Latinskole 1924 og bestod embedseksamen fra Københavns Universitet 1928. Hans kliniske uddannelselse begynder i Nikolæus, hvorfra han via Slagelse kom til København som turnuskandidat i 1932. Herefter fulgte en række kandidatsstillinger i forskellige specialer, indtil han i årene 1936 til 1945 var 2. og derpå 1. næsarvekirurg hos professor Abrahamson, Bispebjerg Hospital, København, hvor han fulgte Abrahamsons energiske indsats for udvikling af specialet ufarvekirurgi (urologi). Uddannelsen blev derpå suppleret i obstetrik (ved Fodschiftelsen) og i ortopedi (i Århus), hvor han modtog de fleste opnåede egentlig særligtværdede ansættelser som 2. næsarveluge. Herefter blev Aalkjær abdelingslæge og slutteleg overkirurg (1950) ved Aarhus Kommunehospital.

Aalkjærs videnskabelige indsats samler sig om to områder. I 1928 udkom disputaten: Om rytmiske svingninger i blodtrykket, et dyreeksperimentelt studium, udført på medicinsk-fysiologisk institut i København. Arbejdet var et kritisk studium over årsagerne til rytmiske svingninger i blodtrykket, hvilket førte til en simplificering af problemerne og dermed til en dybere forståelse af disse. Ved senere undersøgelser kunne Aalkjær påvise tilsvarende forhold hos mennesket.

Det andet hovedarbejde omfattede studier over væske-, elektrolyt- og proteinforhold med specielt henblik på kirurgiske patienter. En monografi: Væskeforholdene hos kirurgiske patienter (1943) gjorde hans navn internationalt kendt, her fordi han bragte resultaterne af biokemiske studier ind i kirurgisk klinik i en praktisk anvendelig form. Monografien udkom i to udgaver, en engelsk og stede i en italiensk udgave.

I 1970 – da Aalkjær var 66 år gammel – udgav han »Doctus Latine«, et digert værk med meget grundig redigering for det fagsprog – af latin og græk oprindelse – der karakteriserer faget såvel her i landet som internationalt. Arbejdet har vakt stor interesse ikke blot blandt kolleger, men også hos de mange, der i arbejdet har tilknytning til faget. Det afspejler Aalkjærs krav om, at det professionelle arbejde helt ned til sproglige detaljer bør være kendskt.

Løvrigt var Aalkjærs produktion ret beskeden, omfattende en række korte artikler, suppleret med talrige foredrag, langt overvejende indenfor det urologiske speciale. Ved vurdering heraf må man betænke, at en nyudnævnt klinisk professor blev stillet overfor tre store opgaver: 1. at drive forskning, 2. at varetage undervisningen og 3. at lede og drive en klinisk afdeling. Alle kliniske professorer stod som Aalkjær i en situation, hvor de måtte prioritere, hvilket for de fleste ville næsten alle medføre, at de uafvigeligt krav reducerede undervisning og praktisk arbejde i den kliniske afdeling gjorde det overordentlig vanskeligt at få tid og ro til forskning. Opgaven som underviser omfattede ikke blot forelæser (i andet

studieår), praktikanter (senere i studiet) og de unge læger, ansat i afdelingen, men tillige læger på vej frem gennem specialeet. Det kliniske arbejde stillede betydelige krav, ikke mindst fordi lægestaben dengang var særdeles beskeden. Hertil kom yderligere, at en professor uundgåeligt blev inddraget i en række lever, der jævnligt kunne være både belastende og tidsrøvende.

Som underviser var Aalkjær fuld af ildhu med betydelige kræfter om eksakt viden. Allerede i en lang række forår for udnævnelser til professor havde hans interesse for undervisning samt hans systematiske og klare fremstillinger været til stor nytte for paramedicinsk personale (sygeplejersker, jordemoderstuder m.m.). Også i krise som professor påtog Aalkjær sig undervisningsmæssige opgaver ud over, hvad embedet pålagde ham.

Aalkjær var en smidig og behagelig administrator. Han påtog sig ikke større opgaver af administrativ art indenfor universitetet, men var dog efter sin død ansvarlig for det legevidenskabelige fakultet 1951/52. Hans administrative evner kom til udfoldelse i bestyrelser og formandsposter i kollegiale organer, i voldgiftsretten, i sundhedsstyrelsen, i mødrerådet m.m.

Som menneske var Aalkjær venlig og imødekommende, ofte med et for ham meget karakteristisk kurt glimt i øjet. Han havde et særdeles godt og åbent forhold til patienterne i afdelingen. Hans omsorg kom ikke blot til udtryk ved udklænnelsens usædvanlige bredde, men også og især i hans vidtspændende interesse. Disse omfattende geografiske, geodætiske og arkæologiske forhold, især med henblik på den jydke natur, tredimensionale kort og meget detaljerede landskabsmodeller i hans have var et levende udtryk herfor. Med årene blev han familiens nestor og hjemmet et samlingspunkt for slægt og venner. Han var en habil klavenspiller, der gerne foretog egne kompositioner for en sluttet kreds.

Med Aalkjærs død mistede dansk kirurgi og specielt det urologiske speciale en foregangsmand. Det er kun naturligt, at vi, der har arbejdet sammen med Aalkjær i hans yngre år og som kollega ved Aarhus Universitet i særlig grad føler tabet. For studenten af i dag er Aalkjær kun et navn, men de mange, der oplevede ham i studietiden og under videreuddannelsen mindes ham med stor taknemmelighed.

Hanning Skjoldborg
Mogens Ingerslev